

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

OZNÁMENÍ PODPLÁCENÍ V EVROPSKÝCH STÁTECH, VZTAH K ÚČINNÉ LÍTOSTI

JUDr. Jindřiška Sylová, CSc.

Studie č. 5.317
červen 2011

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

ÚVOD	3
TABULKA: EXISTENCE ZVLÁŠTNÍ PŘÁVNÍ ÚPRAVY ÚČINNÉ LÍTOSTI SPOČÍVAJÍCÍ V OZNÁMENÍ PODPLÁCENÍ V NĚKTERÝCH EVROPSKÝCH STÁTECH	3
PROGRAMY DOBROVOLNÉ SPOLUPRÁCE PACHATELŮ AKTIVNÍHO ÚPLATKÁŘSTVÍ (PODPLÁCENÍ)	3
ZÁKLADNÍ POJMY	4
ČESKÁ REPUBLIKA	4
FRANCIE	6
ITÁLIE	6
MAĎARSKO	6
NĚMECKO	7
POLSKO	7
RAKOUSKO	8
RUMUNSKO	9
SLOVINSKO	9
ŠVÉDSKO	9
ZÁVĚR	10
PRAMENY:	10

Úvod

Tato práce se zabývá komparací zákonných úprav některých evropských států pokud se týká určitých forem aktivní součinnosti **pachatelů podplácení** (včetně oznámení činu) s orgány činnými v trestním řízení. Zabývá se zvláštní formou účinné lítosti u uvedeného trestného činu. Pokud pachatel podplácení dobrovolně a sám oznámí svůj čin, za splnění určitých dalších podmínek je jeho čin podplácení beztrestný. Tato práce reaguje na změnu zákonné úpravy resp. na vypuštění účinné lítosti u podplácení, které přinesl nový trestní zákoník.

Komparace dochází k závěru, že určitá obdoba účinné lítosti u podplácení je podobně jako v §163 bývalého trestního zákona (ČR) upravena v několika zejména středoevropských státech, jak ukazuje následující tabulka.

Tabulka: Existence zvláštní právní úpravy účinné lítosti spočívající v oznámení podplácení v některých evropských státech

Stát	Existence zvláštní účinné lítosti nebo její obdoby pro podplácení ano - ne	Následkem zvláštní účinné lítosti je zánik trestnosti	Následkem zvláštní účinné lítosti je možnost upuštění od potrestání	Zvláštní účinná lítost je polehčující okolností	Na oznámení aktivního úplatkářství se vztahuje obecná úprava účinné lítosti ano – ne, s jakými následky
Česká republika	ne	ne	ne	ne	ano, v podstatě s následkem upuštění od potrestání nebo jako polehčující okolnost
Francie	ne	ne	ne	ne	ano
Itálie	ne	ne	ne	ne	ano, jako polehčující okolnost
Maďarsko	ano	ne	ano	ne	ano
Německo	ano	ne	ano	ano	ano
Polsko	ano	ano	ne	ne	ano, s následkem zániku trestnosti nebo jako polehčující okolnost
Rakousko	ano	ano	ne	ne	ano
Rumunsko	ano	ano	ne	ne	ne
Slovensko	ne	ne	ne	ne	ano, jako polehčující okolnost
Slovinsko	ano	ne	ano	ne	ne
Švédsko	ne	ne	ne	ne	ano, s následkem upuštění od potrestání nebo jako polehčující okolnost

Programy dobrovolné spolupráce pachatelů aktivního úplatkářství (podplácení)

Řada studií analyzujících úplatkářství dochází k názoru, že účinnějším nástrojem pro boj s korupcí, ve srovnání s hrozbou trestního postihu, je možnost spolupráce dotčené osoby se státními orgány. Existuje několik základních faktorů, které dokazují, že dobrovolná spolupráce osob, založená na komplexním přístupu daného státu, je efektivnější než hrozba trestu. Prvním z faktorů je to, že dobrovolná spolupráce a komplexní programy ji zajišťující mohou vést k potlačení právní nejistoty potenciálních pachatelů. Tyto programy dávají dále možnost, aby byly případy dokonale vyšetřeny a tím bylo zabráněno jejich opakování. Kromě toho oficiální programy využívající dobrovolnou spolupráci pachatelů zmenšují možnost zatažení soudnictví

do korupčního systému. Rovněž komplexní programy spolupráce mohou postupně odhalit ukrytá slabá místa zavedených korupčních systémů.

Nezbytným předpokladem pro dobrovolnou spolupráci potenciálních pachatelů zejména aktivní formy úplatkářství je zohlednění spolupráce v trestním zákoně. Základním právním institutem v tomto směru je zákonná úprava účinné lítosti, která by měla být pokud možno přizpůsobena trestným činům korupčního charakteru. Účinnou lítostí přitom rozumíme takové jednání pachatele, které má nebo podle uvážení soudu může mít zmírňující účinky pro trestnost nebo pro trest uložený pachateli.

Zpráva Transparency International, Progress report 2007¹

Zpráva TI v r. 2007 zmínila Českou republiku s tím, že důkladnému trestání korupce vadí § 163 tehdejšího trestního zákona, v němž byla upravena zvláštní účinná lítost pro korupční trestné činy. Nakonec uvedené ustanovení o této zvláštní účinné lítosti nebylo převzato do nového kodexu.

Zpráva TI však žádné konkrétní údaje o počtu případů zániku trestnosti z tohoto důvodu v ČR neuváděla a není jasné, zda nešlo ve zprávě spíše o nedostatečné porozumění bývalé či nové úpravě ze strany českého zpravodaje pro TI.

Základní pojmy

Účinná lítost²

Účinná lítost je podle českého právního pojmosloví okolnost týkající se pachatele, která zapříčiní zánik trestnosti trestného činu. Důvodem jejího zavedení je to, že u určitých trestných činů je třeba dát přednost zabránění následku činu před zájmem na postižení jejich pachatele. Zánik trestnosti nastává pouze v případě, že pachatel osobně dobrovolně a aktivně přispěje k naplnění cíle, k němuž účinná lítost směřuje. Často bývá účinná lítost zavedena u pokusu trestného činu (upuštění od dokonání činu), výjimečně (jen u některých trestných činů) i tehdy, pokud dojde k dokonání činu.

V této práci pojem účinná lítost rozšiřujeme i na jiné následky než je zánik trestnosti. Pod pojmem účinná lítost rozumíme každou okolnost, za které zaniká trestnost nebo za které dojde nebo může dojít k upuštění od potrestání nebo která může vést k uložení mírnějšího trestu, tedy včetně polehčující okolnosti. Podle českého názvosloví je polehčující okolností okolnost, která může vést podle zákona k uložení mírnějšího trestu. Jako polehčující okolnost není možno posoudit to, co je přímo obsaženo v popisu dané skutkové podstaty trestného činu.

Obdobou **účinné lítosti v tomto širším smyslu** je privilegovaná skutková podstata, která popisuje okolnosti spáchání činu, při jejichž splnění zákon přímo stanoví v rámci ustanovení upravujícího trestný čin mírnější trest, než který musí být uložen pro základní skutkovou podstatu. Pokud je to případné, jsou v práci popsány i privilegované skutkové podstaty.

Česká republika

Dřívější úprava

Bývalý trestní zákon obsahoval zvláštní ustanovení o účinné lítosti u trestného činu aktivního úplatkářství:

§ 163 **bývalého** trestního zákona č. 140/1961 Sb. zněl:

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

¹ Enforcement of the OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials

² K pojmu srov. např.: Hendrych, D. et al., Právníký slovník, C. H. Beck 2009, str. 1159

Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; to neplatí, byl-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.

Nový trestní zákoník toto ustanovení neobsahuje.

Současná úprava

Účinná lítost, upravená v obecné části – v § 33 trestního zákoníku, se na podplácení ani nepřímé úplatkářství nevztahuje. To znamená, že žádná z okolností podle § 33 při spáchání tohoto činu nevede k zániku trestnosti u těchto činů.

Upuštění od potrestání

§ 46 trestního zákoníku obsahuje ustanovení o upuštění od potrestání. Podle tohoto ustanovení lze upustit od potrestání pachatele tehdy, pokud spáchal **přechin**, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přechinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti.

Pokud se týká trestního činu podplácení, § 332 trestního zákoníku stanoví:

- (1) *Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*
- (2) *Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo b) spáchá-li takový čin vůči úřední osobě.*

Z kategorizace činů vyplývá, že pokud nejsou splněny podmínky podle odst. 2, je tento trestný čin přechinem. Proto je možno uplatnit § 46 trestního zákoníku a při splnění stanovených podmínek upustit od potrestání.

Nicméně pro pachatele je tato úprava nejistá, protože nemůže předem odhadnout, zda bude jeho čin posuzován jako přechin podle prvního odstavce ustanovení § 332 nebo zda bude považován za závažnější čin podle odstavce druhého. Pro závažnější čin není možno upuštění od potrestání aplikovat. Z toho vyplývá, že ve srovnání s dosavadní právní úpravou, která upravovala účinnou lítost pro podplácení obecně, je současná situace pachatele více závislá na uvážení soudu a na tom, o jak závažné podplácení jde. V tomto směru opravdu dochází k tomu, že oznámení podplácení (které by snad mohlo být za určitých okolností považováno za splnění podmínek upuštění od potrestání), nemusí být zohledněno při potrestání tohoto trestného činu a tedy že jeho pachatelé nebudou mít důvod tento čin oznámit.

Polehčující okolnosti

V České republice je polehčující okolností podle obecné části trestního zákoníku (§ 41) například, že pachatel:

- j) přičinil se o odstranění škodlivých následků trestného činu nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu,*
- k) svůj trestný čin sám oznámil úřadům,*
- l) napomáhal při objasňování své trestné činnosti nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným,*

m) přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny,

n) trestného činu upřímně litoval, nebo

Tyto okolnosti je možno aplikovat soudem u všech trestných činů. Podplácení žádné zvláštní polehčující okolnosti upravené nemá. Z toho je možno vyvodit, že pokud pachatel podplácení oznámí svůj čin, je možno toto jeho jednání podřadit pod písm. k), l) a m).

Francie

Francouzský trestní kodex nemá ustanovení o zvláštní účinné lítosti v případě korupčních jednání. Rovněž neobsahuje zvláštní polehčující okolnosti v příslušném směru

Itálie

Italský trestní zákoník nemá ustanovení o zvláštní účinné lítosti v případě korupčních jednání (čl. 319an.). Rovněž neobsahuje zvláštní polehčující okolnosti v příslušném směru (tj. související s oznámením činu).

Obecná část italského zákoníku upravuje obecné polehčující okolnosti stanovené v čl. 62, kdy se za polehčující okolnosti považuje mimo jiné náhrada škody prostřednictvím kompenzace či návrat v původní stav, pokud tak učiní před zahájením řízení před soudem, či jednání jímž se účinně a dobrovolně zmenší či zmírní škodlivé či nebezpečné následky trestného činu.

Maďarsko

Zvláštní účinná lítost je upravena v čl. 255a trestního kodexu. Úplatkářství a podobné delikty jsou regulovány v čl. 250 až 255 trestního zákoníku. Čl. 255 říká, že každý pachatel u pasivního úplatkářství je zproštěn trestu, pokud oznámí čin úřadu ihned, vrátil získanou výhodu v jakékoliv formě úřadům a odhalil okolnosti trestného činu. U aktivního úplatkářství pak tehdy, pokud oznámí čin úřadům a odhalí okolnosti trestného činu.³

Naproti tomu upravuje maďarský trestní kodex v čl. 255b zvláštní trestný čin neoznámení úplatkářství.

³ **Section 255/A**

(1) The perpetrator of a criminal act defined in Subsections (1) and (2) of Section 250, Subsection (1) of Section 251, Subsection (1) of Section 252, and Subsection (2) of Section 255 shall be exonerated from punishment if he confesses the act to the authorities first hand, surrenders the obtained unlawful financial advantage in any form to the authorities, and reveals the circumstances of the criminal act. (2) The perpetrator of a criminal act defined in Section 253, Section 254, and Subsection (1) of Section 255 shall be exonerated from punishment if he confesses the act to the authorities first hand and reveals the circumstances of the criminal act.

Failure to Report Bribery Section 255/B

(1) Any public official who has learned from credible sources of an act of bribery (Sections 250-255 of the Criminal Code) yet undetected, and he fails to report it to the authorities at the earliest possible time is guilty of misdemeanor and may be punished by imprisonment not to exceed two years, work in community service or a fine. (2) The close relative of the perpetrator cannot be punished pursuant to Subsection (1).

Německo

Účinná lítost

Německo upravuje účinnou lítost obecně pro pokus, tj. v podobě upuštění od dokonání.⁴ Pro případy úplatkářství upravilo Německo relativně nedávno (1998) zvláštní účinnou lítost v § 306e trestního zákoníku:

§ 306e Účinná lítost

- 1) *Soud může v případě §§ 306, 306a a 306b (tj. přijetí daru) trest při jeho vyměření zmírnit (§ 49 odst. 2) nebo od potrestání upustit, pokud pachatel dobrovolně následku (dokonání) zabrání, dokud nevzniknou závažné škody.*
- 2) *Podle § 306d nebude potrestán ten, kdo dobrovolně následku zabrání, před tím než vznikne závažná škoda.*
- 3) *Pokud bude následku zabráněno bez přičinění pachatele, dokud nevznikly závažné škody, pak postačí jeho dobrovolná a vážná snaha, tento cíl dosáhnout.⁵*

Polehčující okolnosti jsou upraveny v § 46 trestního zákoníku, jedná se zejména o:

- důvody a cíle pachatele
- chování po činu, zvláště snaha odčinit škody, snaha pachatele dosáhnout vyrovnání s poškozeným

Pro trestný čin přijetí daru platí polehčující okolnosti stanovené v ustanovení o účinné lítosti v § 306e, viz výše.

Polsko

Účinná lítost

Ustanovení trestního zákoníku (trestní zákoník je z r. 1997) o účinné lítosti se vztahuje na všechny činy. Čl. 23 a 24 stanoví, že nepodléhá trestu spolupachatel, pokud dobrovolně zabránil dokonání činu; pokud se snažil o zabránění dokonání činu, je to polehčující okolnost.

Pokud se týká úplatkářství, které upravuje zvláštní část zákoníku v čl. 228 až 231, je zde upravena zvláštní účinná lítost. Podle čl. 229 § 6 (a rovněž podle čl. 230a § 3) nepodléhá trestu pachatel aktivního úplatkářství (podplácení), pokud majetková či jiná výhoda nebo jejich ekvivalent byly předány osobě plnící veřejnou funkci a pachatel uvědomil o této skutečnosti orgán činný v trestním řízení a oznámil všechny okolnosti deliktu, dříve než se to orgán činný v trestním řízení dozvěděl.

Polehčující okolnosti

Polehčující okolnosti jsou upraveny v čl. 60 an. Regulace úplatkářství žádné zvláštní polehčující okolnosti neobsahuje.

⁴ § 24 Rücktritt (1) *Wegen Versuchs wird nicht bestraft, wer freiwillig die weitere Ausführung der Tat aufgibt oder deren Vollendung verhindert. Wird die Tat ohne Zutun des Zurücktretenden nicht vollendet, so wird er straflos, wenn er sich freiwillig und ernsthaft bemüht, die Vollendung zu verhindern. (2) Sind an der Tat mehrere beteiligt, so wird wegen Versuchs nicht bestraft, wer freiwillig die Vollendung verhindert. Jedoch genügt zu seiner Straflosigkeit sein freiwilliges und ernsthaftes Bemühen, die Vollendung der Tat zu verhindern, wenn sie ohne sein Zutun nicht vollendet oder unabhängig von seinem früheren Tatbeitrag begangen wird.*

⁵ § 306e Tätige Treue (1) *Das Gericht kann in den Fällen der §§ 306, 306a und 306b die Strafe nach seinem Ermessen mildern (§ 49 Abs. 2) oder von Strafe nach diesen Vorschriften absehen, wenn der Täter freiwillig den Brand löscht, bevor ein erheblicher Schaden entsteht. (2) Nach § 306d wird nicht bestraft, wer freiwillig den Brand löscht, bevor ein erheblicher Schaden entsteht. (3) Wird der Brand ohne Zutun des Täters gelöscht, bevor ein erheblicher Schaden entstanden ist, so genügt sein freiwilliges und ernsthaftes Bemühen, dieses Ziel zu erreichen.*

Rakousko

Rakousko upravuje účinnou lítost v řadě ustanovení. Pro pokus je stanovena v § 16 StGB.

Pro úplatkářství je upravena v § 307c⁶ trestního zákoníku a vztahuje se na činy upravené v §§ 304 až 307c. Kdo se dopustil činu podle těchto ustanovení, není potrestán, pokud dobrovolně a před úředníkem oznámí svůj čin a zanechá provádění činu, nebo ten, který ačkoliv se na činu podílelo více lidí, překazí čin nebo odvrátí následek činu, a pokud zároveň předá úředníkovi v průběhu oznámení přijatou výhodu nebo částku, která odpovídá výhodě. Pokud jsou splněny předpoklady podle předchozí věty, je pachatel také tehdy beztrestný, pokud provedení nebo dokonání činu bez jeho vlivu nenastalo, což sice nevěděl, ale usiloval dobrovolně a vážně o to, provedení činu zabránit nebo jeho následek odvrátit.

Pro dokonání trestný čin je dále upravena účinná lítost u činů vyjmenovaných v § 167 StGB.⁷ Mezi trestnými činy, k nimž se účinná lítost podle tohoto ustanovení vztahuje, je i přijetí daru držitelem úřední moci (§ 153a StGB) a příbuzné delikty. Účinnou lítost je možno uplatnit, pokud je nahrazena celá újma nebo je smluvně zajištěno, že poškozenému během určité lhůty bude uhrazena újma. Účinná lítost nastane, pokud pachatel před úředníkem oznámil svůj čin, aniž k tomu byl nucen poškozeným.

Polehčující okolnosti

Rakouský zákoník upravuje řadu obecných polehčujících okolností, ale žádná nesouvisí s oznámením trestného činu (§ 32 StGB). Rovněž privilegované skutkové podstaty v případě trestných činů úplatkářství a činů podobných nesouvisí s oznámením činu.

⁶ (1) Wegen der in den §§ 304 bis 307b mit Strafe bedrohten Handlungen ist nicht zu bestrafen, wer freiwillig und bevor die Behörde (§ 151 Abs. 3) von seinem Verschulden erfahren hat, die Ausführung aufgibt, oder diese, falls mehrere an dem Vorhaben beteiligt sind, verhindert oder den Erfolg abwendet und jedenfalls einen angenommenen Vorteil oder einen Geldbetrag, der dem Wert dieses Vorteils entspricht, im Zug der Selbstanzeige bei der Behörde erlegt. (2) Unter den in Abs. 1 genannten Voraussetzungen ist der Täter auch dann nicht zu bestrafen, wenn die Ausführung oder der Erfolg ohne sein Zutun unterbleibt, er sich jedoch in Unkenntnis dessen freiwillig und ernstlich bemüht, die Ausführung zu verhindern oder den Erfolg abzuwenden.

⁷ (1) Die Strafbarkeit wegen Sachbeschädigung, Datenbeschädigung, Störung der Funktionsfähigkeit eines Computersystems, Diebstahls, Entziehung von Energie, Veruntreuung, Unterschlagung, dauernder Sachentziehung, Eingriffs in fremdes Jagd- oder Fischereirecht, Entwendung, Betrugs, betrügerischen Datenverarbeitungsmissbrauchs, Erschleichung einer Leistung, Notbetrugs, Untreue, **Geschenkannahme durch Machthaber, Förderungsmisbrauchs**, betrügerischen Vorenthaltens von Sozialversicherungsbeiträgen und Zuschlägen nach dem Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungsgesetz, Wuchers, betrügerischer Krida, Schädigung fremder Gläubiger, Begünstigung eines Gläubigers, grob fahrlässiger Beeinträchtigung von Gläubigerinteressen, Vollstreckungsverweigerung und Hehlerei wird durch tätige Reue aufgehoben.

(2) Dem Täter kommt tätige Reue zustatten, wenn er, bevor die Behörde (§ 151 Abs. 3) von seinem Verschulden erfahren hat, wengleich auf Andringen des Verletzten, so doch ohne hiezu gezwungen zu sein,

1. den ganzen aus seiner Tat entstandenen Schaden gutmacht oder
2. sich vertraglich verpflichtet, dem Verletzten binnen einer bestimmten Zeit solche Schadensgutmachung zu leisten.

In letzterem Fall lebt die Strafbarkeit wieder auf, wenn der Täter seine Verpflichtung nicht einhält.

(3) Der Täter ist auch nicht zu bestrafen, wenn er den ganzen aus seiner Tat entstandenen Schaden im Zug einer Selbstanzeige, die der Behörde (§ 151 Abs. 3) sein Verschulden offenbart, durch Erlag bei dieser Behörde gutmacht.

(4) Der Täter, der sich um die Schadensgutmachung ernstlich bemüht hat, ist auch dann nicht zu bestrafen, wenn ein Dritter in seinem Namen oder wenn ein anderer an der Tat Mitwirkender den ganzen aus der Tat entstandenen Schaden unter den im Abs. 2 genannten Voraussetzungen gutmacht.

Rumunsko

Aktivní úplatkářství (čl. 309 trestního zákona) obsahuje zvláštní ustanovení o účinné lítosti v odst. 5, podle kterého pachatel nebude potrestán, pokud oznámí čin úřadům před tím, než orgán činný v trestním řízení oznámí delikt. Obdobné ustanovení obsahuje i ustanovení čl. 312 (aktivní intervence). Obecné polehčující okolnosti oznámení činu neupravují. Pouze je upraveno obecné upuštění od pokusu trestného činu, a to v čl. 36 odst. 1, podobně jako v ČR.

Slovensko

Nový trestní zákoník (2005) Slovenské republiky neobsahuje zvláštní právní úpravu účinné lítosti v rámci zvláštní části.

Obecná část - § 36 obsahuje jako polehčující tu okolnost, pokud pachatel „*m) sám oznámil trestný čin příslušným orgánom.*“ Komentář obsažený v důvodové zprávě k tomu uvádí, že musí jít o nezprostředkované nebo zprostředkované osobní aktivní dobrovolné oznámení pachatele, vůči policii nebo jinému příslušnému orgánu. V oznámení musí být uvedeny skutkové okolnosti. Také musí být řečeno, že on sám je pachatelem činu.

§ 39 obecné části zákona obsahuje nový institut, tzv. „*mimoriadne zníženie trestu.*“ Jednou z okolností, kdy soud může snížit trest, je postavení korunního svědka, když pachatel „*e) ktorý sa zvlášť významnou mierou podieľal na objasnení trestného činu korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti tohto zákona, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 alebo obzvlášť závažného zločinu spáchaného organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, alebo na zistení alebo usvedčení jeho páchatela tým, že poskytol v trestnom konaní dôkazy o takom čine, ak vzhľadom na povahu a závažnosť ním spáchaného trestného činu má súd za to, že účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania; znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, o ktorom poskytol dôkazy v trestnom konaní.*“

Slovinsko

Slovinsko má nový trestní zákoník z r. 2008.

Účinná lítost

Čl. 262, který upravuje aktivní úplatkářství, umožňuje využít účinné lítosti podle odst. 3 téhož článku. Pokud pachatel trestného činu, když poskytl výhodu, částku nebo jinou věc na žádost úřední osoby nebo jiného veřejného činitele, toto oznámí dříve než čin vyšel najevo nebo dříve než se dozvěděl, že čin vyšel najevo, je mu možno trest odpustit. Obdobné ustanovení obsahuje čl. 242, který upravuje nedovolené přijímání nebo poskytnutí daru.

Švédsko

Švédský trestní zákoník obsahuje úplatkářství v kap. 20 čl. 2. V návaznosti na tento trestný čin není upravena zvláštní účinná lítost ani zvláštní polehčující okolnosti ani kvalifikovaná skutková podstata.

Ovšem v obecné části zákoníku jsou upraveny polehčující okolnosti takto – kap. 29 čl. 5, věta druhá: Při určení přiměřeného trestu soud musí rozumným způsobem zohlednit, (...) jestli se obžalovaný pokusil vši svou schopností předejít, zmírnit nebo omezit škodlivým následkům

trestného činu.⁸ Podle téže kapitoly čl. 6 soud může, pokud jedna z polehčujících okolností vede k tomu, že je zjevně nerozumné uložit trest, soud od uložení trestu upustí.

Závěr

Zejména střeoevropské státy navázané na německou a rakouskou trestněprávní tradici upravují okolnost, že pachatel aktivně a dobrovolně oznámí podplácení úřadům, jako jednu z okolností, která má za následek zánik jeho trestnosti nebo aspoň možnost upuštění od potrestání. Z tohoto hlediska se jeví vypuštění bývalého § 163 trestního zákona jako nesystematické.

Prameny:

Šámal, P. a další, Trestní zákoník, komentář, C. H. Beck, 2010

⁸ 2. *whether the accused to the best of his ability has attempted to prevent, remedy or limit the harmful consequences of the crime.*